СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXV. Ч. 60. Джерзи Сіті, Н. Дж., второк, 15. марта, 1927. VOL. XXXV. No. 60. Jersey City, N. J., Tuesday, March 15. 1927 THREE CENTS

НОВІ ЗАПРОСИНИ АМЕРИКИ ДО РОЗОРУЖНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

УРЯД НАДІЄТЬСЯ, ЩО ФРАНЦІЯ И ІТАЛІЯ БУДУТЬ ЗАСТУПЛЕНІ ХОЧБИ НЕОФІЦІЯЛЬНО.

ВАШИНГТОН, 12. марта. — Американський уряд вислав нині до урядів Англії й Японії ноту з посвідченнем одержання від них згоди на відбуттє межинародної конференції для зменчення зорушень на морю.

В сій ноті американський уряд ще раз запрошує уряди Франції й Італії відкликати свою відмовну відповідь на запросини до участи в сій конференції та взяти в ній участь хочби неофіціяльно.

Конференція має відбутися в місяцю червни.

Уряд застановляється над тим, чи вислати до Італії й Франції ще одну офіціяльну ноту зі запросинами до участи в конференції.

ПУБЛИЧНИЙ ВИСТУП КЕРЕНСЬКОГО.

ПЕРШЕ ВІЧЕ БУВШОГО ПРЕМІЄРА ТИМЧАСОВОГО УРЯДУ РОСІЇ ВЕЛИКЕ ФІЯСКО.

НЮ ЙОРК, 13. марта. — В салі місцевого театру Сенчурі відбулося нині масове віче для відсвяткування 10-літної річниці російської революції в марті 1917. року. На сьому вічу виступив Олександер Керенський, премієр першого тимчасового уряду в Росії. Був се перший виступ Керенського від часу його упадку в жовтневій большевицькій революції того самого року.

На віче зявилося коло 7 тисяч осіб, тоді як галя могла помістити 5 тисяч. Орґанізатори віча не постаралися о належитий порядок, і через пів години до отворення віча в коритарах театру панував страшний стиск і нелад. Натиск товпи поломав кілька тяжких канделябрів (металевих свічників).

Хоча саля була на час наповнена, віче почалося з майже годинним опізненнем, немовби доперва на домаганнє знетерпеливленої публики. Коли на сцену ввійшов Керенський, держачи по наполеонськи одну руку за пазухою, а другу на спині, публика сейчас розділилася: аранжери віча стали командувати публиці, щоби вона плескала й встала на привитанне Керенського, а зате монархістичні й большевицькі учасники віча стали свистати й псикати.

Віче отворив др. Серґій Інґерман, один з провідників російської протибольшевицької соціялістичної ґрупи.

Заким Керенський почав говорити, стався йому немилий інцидент. З гуртка людий, що сиділи на сцені, виступила якась жінка з китицею квітів у руці, та підступила до Керенського з видимим бажаннем вручити їх йому, але замісць сього вдарила його другою рукою три рази в лице. Противники Керенського стали оплескувати вчинок, а прихильники були так змішані, що не знали на разі, що робити. Опісля може булиби кинулися на женщину, але тут зявилися детективи, котрих орґанізатори видно набрали цілу хмару, та вивели її зі салі.

Керенський зараз заявив, що він не думає підносити проти женщини ніяких судових кроків, і її випущено на волю по зложеню протоколу, в якім вона признала, що є Московкою з роду, належить до прихильників царату та побила Керенського через те, що наслідком його приказів до армії її наречений згинув у бою з Німцями.

У своїй промові Керенський дав перебіг революції з 1917. року, намагаючися виправдати себе й свій уряд від ріжних закидів. Він звертався однаково проти большевиків і монархістів. Говорив, що монархісти були першими, які по впадку царя прийшли з червоними кокардами до революційного комітету запевняти про свою льояльність. Большевиків винив, що вони відобрали народови добуту в революції волю.

Він не радив валити большевиків революцією, але просити їх, щоб вони покаялися та віддали в слушний час владу, неправно забрану.

Бесідник покінчив промову так несподівано, що серед публики пішли поголоски, що він захорів. Російська публика розійшлася незвичайно росчарована.

ШІСТЬОХ УБИЙНИКІВ ПРОБУЄ ВИЛОМУ З ВЯЗНИЦІ.

ШИКАҐО, Илинойс, 12. марта. — З вязниці в Джоліет пробувало вирватися нині 6 вязників, засуджених за вбийство. Трох з них дісталося з вязниці та доїхали навіть до Шикаґо, але тут двох з них зловила поліція назад. Поліція арештувала одну жінку як помічницю злочинців при виломі.

96 ГОДИН РОЗБИТКАМИ НА БУРЛИВІМ МОРЮ.

ГАЛИФЕКС, Нова Шкотія, 13. марта. — На англійськім кораблі Реджайна приїхали сюди нині моряки зі скунера (вітрильного корабля) Джесі Ноейса, що затонув підчас бурі на океані дня 3. марта коло побережа Верджінії.

По затопленню корабля капітан і його люди держалися через 96 годин предметів, викинених з корабля, поки не надїхав корабель Реджайна та не забрав їх на свій поклад. Весь час були вони без води, поживи й світла. Трох моряків не видержало тяжкої пригоди та потонуло.

УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ РОБІТНИКИ СОЛІДАРНІ З РАДЯНСЬКИМ УРЯДОМ.

Відповідаючи на привітання від ЦК. КП(б)У, академик Багалій заявив:

Ми переконані свято, що наука й наукові робітники в сучасних умовах радянського будівництва мають можливість працювати з великим успіхом для держави, пролетарської суспільности й себе. Тепер матеріяльні й побутові умови наукових робітників куди кращі за умови дореволюційного часу. Ми працюємо нині не для невеличкої купки буржуазії, а для широких робітничих мас, що вже тепер користуються досягненням науки. Перед нами розстелились величезні горизонти. Такі величаві моменти, як будування Дніпрельстану, мають неабияке значіння для розвитку науки і для активної участи в ньому наукових робітників.

Українська наука розвиваеться нині на двох основних підвалинах — перша основна підвалина пролетарська — робітництво й селянство, що на його користь вона працює. Друга підвалина це національна — розвиток науки й культури українською мовою. Ми дивимось на мову не як на самоціль, але як на засіб для утворення науки й культури на підставах соціялізму. Дозвольте констатувати з приводу сучасного стану розвитку української науки, що ми маємо нині величезні досягнення, про що доводять наукові праці УАН, інститутів науково-дослідчих катедр.

Треба побажати, щоби ті праці були як найскорше виданими, вони мають величезне значіння для господарського й культурного будівництва України й всього Союза.

Ми також знаємо про ту загрозу, що нині насувається на весь Радянський Союз з боку капіталістичних держав. Але ми запевняємо радянську владу, що в такий грізний момент ми не будемо невтральними й виступимо одною лавою зі всім пролетаріятом для боротьби з імперіялістами.

РАД І ЙОГО ЗДОБУВАННЯ.

Уранова руда, з якої виробляють рад, має його дуже мало. І так коли з одної тони руди одержують одну тристасотну ґраму раду, то ця руда вважається гідною для розробітки. Уранова руда є в Портуґалії, Еспанії, Південній і західній Австралії, Сх. Африці, Норвеґії, Бразилії й ин. Одначе найбільше раду добувається в **Америці.** За один 1920 р. в Америці добули стількиж раду, скільки в усіх инших краях від хвилі відкриття раду до нинішнього дня. Всесвітній засіб раду до 1915. року рівнався всього 12 ґрамам.

ГОЛОВНАУКА НА УКРАЇНІ.

Українське обєднання Головнауки нараховує нині в свойому складі 14 секцій. Деякі з них ведуть жваву роботу, обслугуючи повсякденні інтереси наукових робітників. Секція нині налічує біля 4-ох тис. наукових робітників; з них 41% Українців, 34% руських, 18% Євреїв.

ВЕЛИКІ ПОБІДИ ГАРКАВЕНКА.

Наш славний силач Гаркавенко продовжує свої побіди по цілій Америці, у всіх містах, де тільки виступає. Американські часописи поміщують цілі колюмни про його силу. В послідним тижни Гаркавенко відніс велику побіду в Филаделфії. Там він побідив вдруге поляка Сікорського в 32 хвилях. В Бостон Гаркавенко побідив індійця Шохора в 19 хв., а в Сиракюз Гаркавенко побідив Маквейна в 28 хвилях. Гаркавенко під сю пору являєсь популярним силачем в Америці. В Рочестер велика українська делеґація витала Гаркавенка і вручила йому китицю цвітів і дякувала Гаркавенкови за відвідини. Його менаджер Жак Пфефер дістає много письм і поздоровлень по причині побід Гаркавенка.

ЖІНКИ НА ЛАВІ ПРИСЯЖНИХ.

У Лондоні повторяються щораз частіше розводові процеси, на яких чоловік або жінка приневолені прилюдно оповідати про подружі тайни, часто не дуже приемні для публики, а навіть присяжних суддів. Цими днями трапився випадок, що адвокат, який боронив жінку у такім процесі, домагався від предсідника трибуналу, щоби він заступив жінки на лаві присяжних мущинами. Адвокат заявив, що його клієнтка мусить опвісти перед судом страшні історії про „перемоги" свого мужа, офіцира. Перемоги, річ ясна, не воєнні, а мирні, над жінками. На лаві присяжних сиділи дві дами, а що гірше: три панни, яких уха могли би бути вражені недискретними подробицями. На це предсідник трибуналу заявив, що закон є рівний для всіх; він може вволити волю адвоката тільки тоді, коли самі члени трибуналу, жінки, звернуться до нього з домаганням, щоби їх звільнив від обовязку, який може нарушити їх вроджену жіночу соромливість. Після цієї промови в суді настала повна мовчанка. А по хвилині одна з жінок заявила, що почування обовязку є в них сильніще, як почування особистої... неприємности. Це почування обовязку коштувало невірного мужа богато; лава присяжних засудила його на 250 фунтів місячних аліментів. Можна уявити собі, в якій мірі на присуді заважило обурення вражених 5 жінок, членів лави.

СПАЛЬНІ АЕРОПЛЯНИ.

Недавно на шляху Берлін-Лондон почалися проби німецького спального аеропляну. Ті аеропляни то найновіще осягнення німецького летництва. Вони значно більші ніж звичайні пасажирські аеропляни, а кермують ними два пільоти. Тягару піднімають 1,600 кг. В середині аеропляну є 8 сидячих місць, які до кількох хвиль можна перемінити на 4 місця до лежання. Як випробують, чи чоловікові добре спати підчас лету, вироблятимуть аеропляни до спання.

ПЕРЕСТОРОГА ДЛЯ СТУДЕНТІВ УКРАЇНЦІВ, ЩО ПЕРЕБУВАЮТЬ У РСФРР.

Народній Комісаріят Освіти УСРР віднісся урядово до Народн. Комісар. Освіти у СРФРР. з тим, щоби сей останній повідомив студентів з України, які вчаться на російських високих школах, що вони мусять вивчити українську мову, як що хочуть вертати для праці на Україну. На основі обовязуючих декретів про організацію не приймуть на Україні ні одного з тих студентів на службу, якцо не зложить іспиту з української мови. На високих школах Московщини вчиться досить значна скількість студентів з України і всі вони користуються степендіями Нар. Комісаріяту Освіти РСФРР.

УКРАЇНСЬКІ ВЧЕНІ ПРОТЕСТУЮТЬ ПРОТИ УТИСКІВ БІЛОРУСІВ ТА УКРАЇНЦІВ В ПОЛЬЩІ.

2-ий Всеукраїнський зїзд наукових робітників від імени 4 тис. професорів і викладачів та робітників науково-дослідчих установ України ухвалив піднести перед науковими робітниками цілого світу свій голос обурення й протесту з приводу варварських утисків польського уряду Пілсудського проти білоруського народу, що бореться проти нечуваного соціяльного та національного пригнічення, що є в теперішній Польщі.

Ці утиски повинні викликати тимбільше обурення, що тільки переможна революція, що розбила тюрму народів царської Росії, забезпечила незалежність самої Польщі. Тимчасом в теперішньому свойому переслідуванні Українців і Білорусів та інших національних меншостей, уряд Пілсудського відродив методи того самого Муравева-вішателя та інших царських катів, що їх руками свого часу царизм намагався задушити польський нарід.

ПРОВОКАТОРИ ПРИ РОБОТІ.

По галицьких селах увихається маса підозрілих типів, які, рекомендуючи себе як висланники якихсь військових українських орґанізацій, голосять, що незабаром має початися війна з большевиками і що разом з ними виступить і українська військова орґанізація. За поясненнями цього не треба багато шукати. Є це та сама підготовча робота, яка мала місце на білоруських землях, а котра скінчилася масовим арештованнєм і розвязаннєм білоруських товариств.

ПРИГОДИ „ПОСТІЙНОГО" АРХИМАНДРИТА.

Луцька „Українська Громада" повідомляє: Архимандрит Филип Морозов, який перейшов був на „ржондову унію", знов вернувся до православя і живе в монастирі у Вильні. 16. січня на подвірю монастиря накинулися на нього 6. одновірці й мало не злінчували його, при чому вигукували: „На стос його, спалити". — Отак перекінчикам завсіди дістається...

(„Діло").

ЗНАЧІННЄ ЛІҐИ НАЦІЙ ЗРОСТАЄ

ЖЕНЕВА, 13. марта. — Послідна себто 44 сесія Ради Ліґи Націй може тішитися певним успіхом, бо полагоджено тут деякі справи, що до яких спірні держави не могли прийти до ніякого порозуміння.

В першу чергу ходить тут о область Саари. Німеччина домагалася усунення окупаційних французьких війск, а Франція заявляла, що мусить їх держати, щоби забезпечити собі довіз вугля, яке їй належиться після установ верзальського договору. Вирішено в той спосіб, що обі держави згодилися вкінці на те, що попри льокальну жандармерію буде істнувати ще осібний військовий відділ з 800 жовнірів, рекрутованих з аліянтських армій, який буде охороною для транспортів вугля

В справі німецьких дітей на Горішнім Шлеску, що належить до Польщі, які в числі 8,000 не хочуть ходити до польських шкіл, а домагаються шкіл меншостевих, себто німецьких, рішено вислати контрольора з рамени Ліґи, який буде вирішувати національність дітей після того, яку мову краще розуміють.

Кромі того займалася Рада Ліґи ще справою захоплення Румунією землі тих бувших мадярських горожан, які не захотіли стати румунськими горожанами. Справу відложено. Приватно обговорювано справу допущення совітів. Кажуть, що з рамени Ліґи впливають на Швайцарію, щоби вона полагодила дипльоматичний конфлікт з совітами і тим самим уможливила їм приїзд до Швайцарії.

ОБРАЗИ З ШАНГАЮ.

ШАНГАЙ, 13. марта. — З приводу дволітної річниці смерти д-ра Суна, головного республиканського лідера, надіялися в Шангаю великих демонстрацій. Серед чужинецького населення була навіть паніка. Але день пройшов спокійно. Парадували по місті тільки добровольці, охотничий корпус, який складався з 1,700 охотників, які мають боронити міста. Між тими охотниками є 200 платних російських старорежімних офіцирів.

Совітський посол Лінде вернув до Шангаю з Ненкінґ, куди їздив, щоби видістати жінку совітського амбасадора Бородіна і трох других комуністів, яких захопили з рамени пекінґського уряду на корабли Память Леніна. Інтерновані живуть, але уряд їх на разі випустити не хоче.

ВІДДАЛИ ПОШАНУ ПОГИБШИМ.

БЕРЛІН, 13. марта. — Німеччина святкувала память погибших німецьких жовнірів в світовій війні, яких число виносить 2,000,000. В параді взяв участь президент Гінденбурґ та другі високі достойники. Публика складалася головно з прихильників кайзера. Офіцири носили старі воєнні відзнаки. Співали старі воєнні пісні. Пастор говорив про минувші подвиги монархії.

Німецькі демократичні ґазети підносять, що в тім святі не було мови про погибших, а тільки чути було брязкіт шаблями і порох нової війни.

ШТРЕЗЕМАН ЗАХИТАНИЙ.

БЕРЛІН, 13. марта. — Вся німецька преса виявила своє незадоволеннє з приводу послідної сесії Ради Ліґи і її рішень в справі Саари і німецьких шкіл на польськім Горішнім Шлеску. Вони пишуть: Як довго буде Штреземан вертати з міжнародних нарад з порожними для Німеччини кишенями?

Німецькі націоналісти розпочали проти Штреземана сильну кампанію і на найблизшім засіданню парляменту поставлять внесеннє на уділеннє йому вотум недовіря. Думають, що тепер таке внесеннє перейде.

ЗАВЕЛИСЯ В ПОГОНІ ЗА ДІЯМАНТАМИ.

ЛОНДОН, 13. марта. — Велике розчарованнє огорнуло сотки тих, що гнали до фарми Ґрасфонтайн, щоби докопатися там маєтку, шукаючи діямантів. Сотки людей копали землю цілий тиждень і нічого не знайшли. Деякі з них попродали свої фарми, щоби туди дістатися і тепер остали без фарм і діямантів. Тільки 10% шукаючих може тішитися сяким таким вислідом. Між ними є один бідак, який почав копати землю без сотика, а докопався діямантів, які вартують $5,000.

ЗА ПРИЛУЧЕННЄМ АВСТРІЇ ДО НІМЕЧЧИНИ.

ВІДЕНЬ, 13. марта. — При найблизших виборах до австрійського парляменту головну ролю буде відгравати кампанія за прилученнем Австрії до Німеччини. Злуки домагаються головно соціял-демократи і в той спосіб хочуть поконати вони християнсько-суспільних, які мають тепер в своїх руках провід. Провідник християнсько-суспільних пралат Зайпель лявірує тепер ту квестію і не заявляється вже отверто проти прилучення, як це він робив давніше. Позиція соціялістів дуже тепер добра, бо вони дали робітникам в Відни дешеве помешканнє та звільнили їх майже цілком від податків, а всі тягарі скинули на других. Надіються тепер, що робітники з вдячности будуть голосувати на соціялістів.

НІМЕЧЧИНА НАЙБІЛЬШ ПРОТЕҐОВАНА ТОРҐОВЕЛЬНО ДЕРЖАВА З БОКУ ФРАНЦІЇ.

ПАРИЖ, 13. марта. — Торговельний договір між Францією а Німеччиною вже на докінченню. Ходить тільки ще о полагодження квестії ввозу французького вина до Німеччини. Тим договором Німеччина стане під торговельним зглядом в Франції найбільш упривілійованою державою. Найбільше потерпить на тім договорі Америка, яка втратить майже всю заграничну торговлю відносно Франції, бо її товари не будуть могли видержати конкуренції з Німеччиною що до цін.

ТЕПЕР ПРИЙМАЄТЬСЯ ЧЛЕНІВ БЕЗ ВСТУПНОГО

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.
Edited by Editorial Committee
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 8, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918

SUBSCRIPTION RATES:		ПЕРЕДПЛАТА:	
Three cents a copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає.
Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.
З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.
Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

БІЛИЙ КРУК

Ми добре знаємо, як відносяться до нса польські державні мужі, письменники і професори, як вшехполяки так і инші політичні партії до комуністів включно. Всі вони відносяться до нас крайно ворожо, коли ходить о справу нашого національного визволення зпід Польщі. Знайшовся тільки один одинокий польський муж науки, який мав відвагу мати инші переконання в нашій справі. Є ним польський учений проф. Бодуен де Куртене, який за свої ліберальні переконання сидів до війни два роки в тюрмі і якого іменем гордилася колись Польща, коли ще була сама поневолена. Та сегодня часи змінилися. Професора Бодуена вважають Поляки малощо не зрадником свого народу, й то за те, що він одинокий скаже їм час до часу слово правди, ось таке, яке переповів українському кореспондентови недавно тому в Варшаві. А Бодуен де Куртене сказав таке:

Певно, що коли люде дурні, то важко вирішити таку проблему, як справу національних меншостей в Польщі. Колиб булиб мудрі то й розплуталиб її легко. Бо польський погляд на ту справу повинен бути ідентичний з українським. Це не тільки право, але й обовязок боротися за рівноправність народів, за визволення себе зі стану юрби упосліджених. Польська національна політика є шкідливою для Польщі тому, що її державні мужі це звичайні хуторяне без ширшого світогляду і в своїй політиці не посуваються дальше наслідування чужих взорів: колишньої Росії, Мадярщини чи Прусії, або нинішньої Італії—клясичної країни гнету. В інтересах Польщі є саме йти на зустріль вимогам поодиноких національностей. Але сучасні польські голови не доросли до розвязання таких завдань. Вони не хотять признати, що інші мають теж право до всього того, що й вони самі. Сперечатися приміром за те, що український університет має бути не у Львові, це просто велика глупота: навпаки, єдина розвязка цієї справи, це повний український університет у Львові. Треба мати настільки практичного змислу, щоби зрозуміти, що енергії освідомленого народу ніякими способами здушити не дасться. Раз уже прокинулися національні ідеали, то не треба ставати їм упоперек. Така річ як скасування українських написів в Галичині, це не тільки промах, але злочин з польського державного становища, бо воно викликує тугу місцевого населення за Австрією. Якщо так далі йтиме, то воно може сумно скінчитися. При несприяючих обставинах може довести навіть державу до упадку.

Сам отже польський вчений пророкує впадок Польщі, коли вона не зміниться. Після дотеперішного досвіду треба надіятися того першого, бо на зміну в Польщі ніяк не заноситься.

ПОГЛЯД ШЕВЧЕНКА НА ЛЮДСЬКІ ХАРАКТЕРИ

У творах Шевченка, в його листах та в спогадах про нього людий, що його знали особисто, знаходиться богато невичерпаних даних для пізнання світогляду Шевченка. На жаль, світогляд Шевченка ще майже зовсім не розслідженний — і говорити про нього можна хиба уривками.

* * *

В своїм оповіданню „Артист" він говорить таке:

„Люде матеріялістичні й нерозвинені, що убогу свою молодість прожили в бруді та в недолі й сяк так видряпалися на світ божий, не вірують в ніяку теорію; для них нема инших доріг для добробуту, як ті, котрими вони самі перейшли, а часто до сих грубих поглядів примішується ще грубше почуття: коли, мовляв, мене не гладили по головці, то й защо я буду гладити?"

Сам Шевченко був натурою цілковито протилежною тим, яких він тут характеризує. У спогадах Агати Ускової, жінки коменданта Орської кріпости, находимо таку характеристику Шевченка: „При ближчому знайомстві з ним, я знайшла в ньому чесну, правдиву, моральну людину... Карт не любив. Жіночого товариства теж не шукав і майже в жадній родині, крім нас, не бував".

* * *

Бридився Шевченко нещирими, улесливими натурами:

Не так тії вороги,
Як добрії люде —
І окрадуть, жалкуючи,
Й плачучи осудять.

Спостерігаючи навколо себе оточення й знаючи багато людей, Шевченко з болем в серці в 11 псалмі звертається до Бога:

Мій Боже милий! Як то мало
Святих людей на світі стало!
Один на другого кують
Кайдани в серці, а словами,
Медоточивими устами
Цілуються і часу ждуть,
Чи швидко брата в домовині
З гостей на цвинтар повезуть...

* * *

Про тих, що вийшовши з народа, вислугуються ретельно гнобителям того народу та ганьблять, утискають й насміхаються над народною масою, Шевченко пише:

Нехай би вже були непевні
Які вельможі просвіщені:
То і не жаль було-б; чи так?
А то сірісінькій сіряк
Оттак лютує.

* * *

Високо ставить Шевченко честь у людини. Честь виявляється між иншим в тому, як людина додержує даного слова. Він пише у своїм деннику: „Хто зломить слово, для того нема й присяги".

* * *

Про щастє в життю Шевченко говорить:

Добре жить
Тому, чия душа і дума
Добро навчилися любить.

З докором людству він говорить в повісти „Артист": „Ми визначили години для праці й для спочинку, але для доброго діла нема визначених годин".

* * *

Про вибір середньої дороги людиною для свого життя Шевченко говорить в „Артисті" так:

„Взагалі в життю середня дорога найкраща дорога. Та в мистецтві, в науці й взагалі в духовій діяльности середня дорога ні до чого, крім передчасної могили, не доводить".

Отже там, де потрібна творчість, там потрібна боротьба.

* * *

Шевченко не признає життя надіями. Для нього, життя се не сподіванки, а творення й боротьба. Треба вірити й прагнути перевести в життя те, в що віриш, але не може активна натура спускатися на надію.

У своїм щоденнику, під датою 26. червня 1857 р., він записує: „Надією живуть нікчемні душі, сказав небіжчик Ґете. Покійний мудрець сказав правду на половину. Надія властива й малим і великим, і навіть найбільше матеріялістичним і статочним людям. Се наша найніжнійша, до гробової дошки незмінна нянька-коханка. Вона, прекрасна і у всемогутнього царя і у всесвітнього мудреця і в бідного хлібороба і в мене мізерного раз-ураз голубить довірливу уяву і вколисує недовірливий розум своїми чарівними казками, в котрі кожний із нас так радо вірить. Я не кажу на-сліпо: се, справді, нікчемна голова, котра вірить, що на вербі виростуть груші".

* * *

Високо цінить Шевченко приязнь. Про це в деннику з 2-го липня 1857 р. він записує:

„Віра без діл мертва. Так і приязнь, без істотних доказів, пусте, лукаве слово. Блаженні, стократ блаженні приятелі, котрих життя було осяяне веселковим сяйвом усміхненого щастя, а голодна нужда своєю залізною палицею досвіду ні разу не застукала до дверей їх безкористовної приязні. Блаженні! Вони й у могилу ляжуть, благословляючи один одного".

Приязнь найліпше виявляється лише тоді, коли людина попадає в нещастя. Тоді лише той буде дійсним приятелем, хто не відвернеться від нещасливого, а допоможе йому. Тому Шевченко й говорить: „Не тямлю, хто саме, але якийсь глибокий серцезнавець сказав, що найкраще мірило приязні — гроші. І він правду сказав. Правдива, щира приязнь, яка виявляється лиш у важких, критичних пригодах, навіть і вона вимагає такої холодної міри. Найживійший одухотворений язик приязни — се гроші. І чим більша біда, тим щирійша приязнь, що проганяє цю голодну відьму".

Тим самим виявляється й приязнь до цілого краю, до свого рідного народу. Тому й приязнь до батьківщини міряється жертвенністю її дітей.

* * *

Особливо гостро засуджує Шевченко брехню. В своїм оповіданню „Прогулька" він говорить: „На мій погляд, найневиннійша брехня — злочин". Або:

Брехнею, бач, вийдеш всюди,
А не вийдеш в люде.

* * *

Коли Шевченко оцінив свої поступовання, пристосувавши до них свої засади моральности, чесности, щирої приязні й любови, то він спокійно написав такі слова до своєї долі:

Ми не лукавили з тобою,
Ми просто йшли, — у нас нема
Зерна неправди за собою...

ЖІНЦІ ГЕРОЇЦІ!

В холодних казаматах львівської поліційної тюрми, дня 13. лютого 1924. згинула мученицькою смертю українська громадянка-революціонерка, **Ольга з Левицьких Бесараб.**

Замордували її жорстокими побоями й електричною струєю польські поліційні опричники підчас допиту в справі істнуючої ще тоді Української Військової Орґанізації, тому, що не хотіла зрадити Орґанізації, а замучивши, повісили жертву свого канібалізму на рушнику на ґратах вікна поліційної келії, щоби голосити по світу, що вона, Мучениця, в стані нервового розстрою сама покінчила самовбийством.

В довгім ряді жертв за краще майбутнє української нації, серед Героїв визвольницької, революційної боротьби за визволення західно-українських земель зпід польської окупації — поруч мужчин Шеремети, Скочиліса, Коваля, Луцейка і десятків инших героїв чину — імя замученої жінки, Ольги Бесараб, лишиться дорогим і святим для кождого українського революціонера, і взагалі для кождого несплямленого опортунізмом супроти гнобителя — Українця.

Поступовання Ольги Бесараб перед слідчими катами окупанта, що свою характерність і відданість ідеї оплатила мученицькою смертю, мусить стати повчаючим, зразковим приміром в практиці підпольної роботи. Тінь Мучениці зпоза могили голосить грімко, що краще приняти на себе муки і тортури, радше згинути в потоках крови з ворожих рук, ніж виявити найменшу подробицю з діяльности підпольної орґанізації і роботи її членів, ніж назвати товаришів та їх заходи, ніж упокоритись, ослабнути перед ворогом і зрадити ідеї!...

Святі тіни дорогої Товаришки по ідеї!

Присягаємо Вам і клянемося, що не спочинемо в боротьбі і завзяттю проти Ляха-окупанта, доки не буде свобідний від ворожого наїзду останний клаптик Української Землі і доки не буде здвигнений на місці свідоцтва муки і крови Ольги Бесараб, на місці злочину польських звірюк Кайданів, на місці львівської поліційної тюрми: величавий памятник українській Жінці-Героїці.

*

Бл. п. Ольгу Бесарабову арештувала львівська поліція 9-го лютого 1924 р. вечером. Щодо причини арештування і місця запроторення, відмовляла поліція всяких вияснень і інформацій. Замордовано О. Бесараб в тюремній келії ч. 7 при вул. Яховича, дня 13. лютого 1924.

Моральними і фактичними вбивцями були поліційні комісарі Кайдан і Лабяк. Вбивши О. Бесараб тортурами й електричною струєю, Кайдан пробував затушувати своє злочинство баламутними вістками в польській пресі, подаючи інформації про самовбийство замордованої.

На жаль, істнувавша ще тоді Українська Військова Орґанізація не зареаґувала з місця і негайно проти злочину по засаді „голова за голову" — чому, колись суспільність довідається. Кайдан і Лабяк ще живуть.

(„Український Революціонер").

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

МІННЕАПОЛИС, МІНН. Тов. Запорожська Січ, від. 385, повідомляє, що звичайний і чвертьрічний мітінґ відбудеться о годині 7.30 вечером, в середу, дня 16. марта 1927, в гали Укр. Дому Просвіти, 700 Jackson St., N. E. Є важні справи, що обходять кождого члена, тобу обовязком кождого бути присутним на сім мітінґу. — Михайло Канюк, предс.; Йосиф Греськів, секр.

Увага для секр. відділу: Адміністрація Свободи отримала се оголошення в понеділок рано, але містить його, хоч вірить, що вже запізно. Проситься секретаря висилати оголошення скорше.

ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ.

Отсим повідомляється всіх членів, що загальний мітінґ Українського Будівельно-Позичкового Тов. (Ukrainian Building and Loan Association) відбудеться в середу, дня 16. марта, о годині 8-ій вечером, в Укр. Нар. Домі (на горі міста), 367 St. Paul's Ave. Проситься всіх членів, без згляду, чи мають вкладку вже заплачену, конечно прибути на сей мітінґ, бо будуть важні справи до полагодження. На сей мітінґ можуть прийти також всі, що цікавляться сим Товариством і хотілиб близше довідотися про се Товариство, без згляду, чи хотять вписатись в члени чи ні. В місяци квітни отвирається нова серія, з ряду 20-та, тому проситься членів старатись привести своїх знакомих на сей мітінґ, щоби могли запізнатись зі справами сего Товариства а відтак стати його членами.

ЗА ЗАРЯД УКР. БУДІВЕЛЬНО-ПОЗИЧКОВОГО ТОВАРИСТВА:
Семен Ядловський, предс.;
Петро Петрович, касієр;
Стефан Гладкий, секр.

ЯК РОЗВИВАЛИСЯ ПОГЛЯДИ ЛЮДИЙ НА ФОРМУ ЗЕМЛІ

(Стаття Івана Франка на основі статті Андру Диксона Гвайта).

(4)

Великим поборником правовірного погляду був св. Августин. Хоча він немовби й схилявся троха піддержувати погляд на кулясту форму землі, то за те спротивлявся думці, щоб на другім боці землі могли жити люде, твердячи, що „св. Письмо не говорить нічого про тамошніх Адамових потомків". Він напирає на те, що Всемогучий не може позволити людям жити там, де Христос при своїм другім приході сходячи в повітрі, не мігби бачити їх. Але його найсильнійшим доказом, який за ним повторяють усі теольоґи протягом цілої тисячі літ, є девятьнацятий Псалом і його потвердженнє в Посланію до Римлян, а власне слова: „По всіх землях розійдеться твій світа". Він з великим натиском зупиняється на тім факті, що св. Павло опер один із своїх найсильніших доказів на сьому вислові, говорячи про проповідників евангелія, і при тім вияснив докладнійше, що: „Справді, вони розійшлися по всіх краях, а їх слова дійшли аж до кінців світа". „Від тоді ми чуємо се раз у раз, але ніде не сказано, щоб проповідники дійшли до антиподів, значить, антиподів нема й не може бути. А відси випливає, що хто говорить про їх істнованнє, „завдає брехню цареви Давидови і св. Павлови, а через них і св. Духови". Так самісінько, як великий Гіппонський епископ, думав і весь світ звиш 1000 літ, що коли не проповідувано євангелія на противнім боці землі, то й людські істоти не можуть там істнувати.

Велика повага св. Августина і переконуюча сила його письменного доказу була причиною, що церква непохитно виступала против науки про антиподів; в тій точці згідні були всі школи інтерпретів: і Александрійці, прихильники аллеґоричної тенденції, і Сирійці, прихильники строго буквального викладу, і більш еклектичні теольоґи заходу. Звиш тисячу літ тверджено в церкві „все, всюди і на всі лади", що не може бути людських істот на противнім боці, коли в загалі земля має який противний бік. А коли хто посмів сперечатися, то велика маса правновірних від IV. до XV. віку по просту уживала того самого сонного зілля, яким іще в XIX. віці приспано з успіхом Джона Генрі Нюмена — securus judicat orbis terrarum.

А противники все таки появлялися. Що наука про антиподів усе ще не переставала жити, бачимо з таких фактів, що в VI. в. Прокопій з Ґази нападає на неї, вживаючи страховинних доказів. Він виводить, що коли-б на другім боці землі були люде, то Христос мусів би прийти й до них і терпіти другий раз, щоб спасти й їх, а щоб се сталося, мусіли-б сю подію попередити конечно й иньші преліминарія, потрібні для його приходу, отже мусів би бути другий рай, другий Адам, друге гріхопаденнє, друга потопа.

Козма Індикоплов також дуже завзято нападає на сей погляд, цитуючи уступ із св. Луки, який має стверджувати, що з теольоґічного погляду неможливо допустити істнованнє антиподів.

При кінці VI. в. появився муж, від якого можна було богато надіятись, св. Ізидор Севільський. Він глибоко застановлявся над старинними науковими ідеями, і як ми бачили, осмілився заявити свою віру в кулясту форму землі. Та на сьому й зупинився. Що до антіподів повага Псальміста, св. Павла і св. Августина змусила його мовчати. Він оминає се питаннє як незаконне, підносить ріжні сумніви і заявляє, що чоловік не може і не повинен істнувати на противнім боці землі.

Під таким напором наукова правда, здається, щезла на найблизших 200 літ. А коли від VIII. в. наука про кулясту форму землі здобула собі загальне признаннє у передових мислителів, тоді також доткріна про антіподів була висловлена уперве епископом Вірґілієм Зальцбурським.

Та був тоді, в перших роках VIII. в. в Німеччині один із найбільших і найблагороднійших людей — св. Боніфацій, чоловік по тодішньому вчений, а що до своєї діяльности гідний наслідник апостолів. Його заслуги коло ширення християнства зробили його без його волі головою духовенства всеї Німеччини, а його запал у сповнюванню місії провадив його на мучеництво. Рівночасно на папському престолі сидів великий християнський політик, папа Захарія. Боніфацій від разу виступив против відновлення такої ересі, якою була наука про антіподів; він наклеймив її як твердженнє, буцім то істнують люде, до яких не можуть дійти подані Богом способи спасення. Він накинувся на Вірґілія і покликав на поміч папу Захарію.

Папа яко непохибний учитель християнства відповів дуже остро. Він цитував уступи із книги Йова і з Премудрости Соломонової против віри в антіподів; він назвав се твердженнє „баламутним, неправедним і погубним для душі самого Вірґілія" і висловив намір прогнати його з його епископства. Чи сей намір був виконаний чи ні, то все таки старий теольоґічний погляд, підпертий силою папської, Богом наказаної та захищеної „непомильности", був утверджений на ново, і віра, що земля має мешканців тільки на однім своїм боці, зробилася більше ніж доти правовірною та дорогою для церковного думання.

Се рішенне, бачилось, уважали всі окончним, і 500 літ пізнійше великий енциклопедист середніх віків, Вінкентій з Бове, хоч приймав кулясту форму землі, то науку про антіподів уважає недозволеною, бо противною св. Письму. Та про те ся наука жила потаємно. Попереду вона ледво проявилася у Вільгельма Кончського і знов затихла, щоб потім троха боязливо прорватися в XIII. в. в творах не якого будь письменника, а самого Альберта Великого, найвиднійшого вченого в тім часі. Та його вислови може навмисно були темні; вони й щезають у хвилях теольоґії, і 100 літ пізнійше Микола Доремський (Ніколяс д'Оресме), ґеограф французького короля, світоч науки, мусів піддатися недвозначній науці св. Письма, виложеного св. Августином.

Та се ще не було найгірше. В початку XIV. віку в Італії церква уважала потрібним відповідати на такі питання тортурами та кострами. В р. 1316 Петро з Абано, славний фізик, що голосив сю теорію разом з иншими „шкідливими" науковими поглядами, тільки через смерть уйшов рук інквізиції; а в році 1327 Чекко з Асколі, звісний астроном, за сей і инші результати думання, що стягли на нього підозріннє в чародійстві, був прогнаний із професорської катедри в Больонії і живцем спалений у Фльоренції. Та сеї кари було за мало для тогочасних вірних; Орканя, якого страшні фрески ще й доси находяться на стінах Кампо Санто в Пізі, убезсмертив Чекка, помістивши його в пекольнім огні.

Роки йшли за роками, і ось у XV. в. появився чоловік, від якого світ мав право надіятись дуже богато. Пер д'Айлі своєю наукою та бистрим розумом добився до того, що його зроблено зверхником коллеґії Сен Діе в Льотаринґії. Його здібність зробила се маленьке місточко центром наукової думки для цілої Европи і остаточно довела його до становища архіепископа в Камбре і кардинала. Аж при кінці XV. в. надруковано те, що кардинал д'Айлі написав був давно перед тим, як звід своїх найкращих думок та дослідів — збірку нарисів звісну п. з. „Имаґо Мунді". Се один із найдосаднійших у історії прикладів великого чоловіка опутаного теольоґією. Наближаючися до питання про антіподів, він ставить його так ясно, що ми ждемо від него повного признання правди. Та ба, на заваді стоять міркування св. Августина, а далі біблійні тексти, на яких опирається сей святий — текст Псальма і виразна заява св. Павла до Римлян: „Їх голос розійдеться по всій землі, а їх слова по всіх кінцях світа". Д'Айлі пробує доходити правди розумом, але страх перемагає, і він на ділі не дає світови нічого.

Наука про антіподів жила і проявлялася, хоч і рідко. І так славний іспанський теольоґ Тостат, що вмер саме в віці Колюмба, покликаний до опрокинення сеї науки, назвав її „непевною". Стару стрілу св. Августина проти неї він переробив на такий новий сілльоґізм: „Апостолам було наказано іти на всі кінці землі і голосити евангеліє всім творам; та ніде не було сказано, щоб вони йшли до антіподів на другий бік світа, ані не сказано, щоб проповідували тамошнім животворам; значить — антіподів нема".

Загально звісна кождому боротьба, яку мусів перебути Колюмб: як його поборював у Портуґалії епископ із Цеути; як инший іспанський мудрець побивав його звичайними цитатами з Псальмів, із св. Павла і св. Августина. А коли перемога лишилася на боці Колюмба, коли його подорож сильно змінила думку про кулясту форму землі, з чим дуже тісно звязана була також віра в антіподів, то церква в особі своїх найвисших авторітетів торжественно виперлась її і далі пішла собі манівцями. В р. 1493 папа Александер VI., коли його завізвали, щоб був мировим суддею в спорі між Іспанією та Портуґалією за нововідкриту часть світа, видав буллю, в якій поклав на поверхні землі межу між обома державами. Ся межа тяглася від півночи на південь сто миль на захід від Азорських островів і папа в повноті своєї мудрости заявив, що всі краї відкриті на захід від сеї лінії повинні належати до Портуґалії, а те, що відкриється на схід, належить Іспанцям. Сей присуд славлено як акт церковної власти освіченої самим Богом. Але швидко показалися трудности, і в р. 1506 папа Юлій II. зробив нову пробу потягти граничну лінію віддалену 370 миль на захід від Капвердських островів. І сим разом голошено, що божеська премудрість довела спори до ладу, але швидко виявились іще більші трудности. Портуґальці присвоїли собі Бразилію і остаточно їм не важко було доказати, що до неї можна доплисти, плинучи на захід від граничної лінії, розуміється, коли-б обплисти всю землю довкола. Отсі граничні лінії, покладені папами Александром та Юлієм, находяться ще на тогочасних мапах, але їх буллі спокійнісенько війшли до реєстру забавних помилок.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ХТО З НАМИ, МИ З НИМ.

Як би ми не старалися віддiлити тепер в Америцi церковну справу від народної, то це годі перевести. Бо та боротьба, яка тепер захопила духовенство і вірних української греко-католицької церкви, це боротьба в першу чергу за народні права. Підняли ту боротьбу ті, що хочуть добра для нашого народа, що хочуть вже раз звільнити церкву від польських впливів.

Я бачу по своїй громаді, що та боротьба це справа не легка, що вона важка і то дуже важка. Що треба великої витревалости, завзяття, терпцю і розуму, щоби ту боротьбу довести до такого кінця, який приніс би народови ті права, які йому належуться. Та коли ходить тут о права народу то й нарід мусить вміти постояти і витревати. Ми вже бачимо, що ми мусимо вимагати від кождого Українця, щоби він не давався баламутити варшавським аґентам і не ставав скебом в тій боротьбі. Ми мусимо одначе вимагати і від священиків, щоби вони не ховалися у місячні діри, а явно і славно заявляли, чи вони з нами. А коли вони з нами, нарід повинен їх тримати, а коли проти нас, хай ідуть за хлібом до тих, кому служать. Я є за тим і так думає наша громада і так поступає, що честь і поміч належиться тим священикам, що несуть хрест разом з нами. Инакше будемо мати баламуту і ніколи не виплинемо на чисту воду.

І. Журалюк,
Алентавн, Па.

ЯК ПОЛЯКИ ШИРЯТЬ КУЛЬТУРУ НА „КРЕСАХ".

Я одержав з Галичини, від свого знакомого допись, яку він просить мене помістити в українській часописи в Америці.

Я пересилаю цю допись на Ваші руки і прохаю помістити. — В. Петрусик.

Дня 26. січня 1927 до потягу, який відходить з Тернополя до Золочева о год. 2.04 по полудни, всіло підохочене товариство „кресових" героїв, зложене з двох поліціянтів з постерунку в Плотичі коло Тернополя (один зветься Колодзей, другий Ковальскі) і Наґановського, економа графа Коритовського. З ними був також начальник зелізничої стації в Голубічку великім, Вітковський. Всі були у підхмеленому стані.

З браку місця у вагоні примістилося згадане товариство на коритарі вагону, а щоби зазначити свою висшість, почали „висшим стилем" говорити до селянина з Голубічка вел., Андрія Муля, який їхав зі своєю женою Мотрею та Марією Бень і її донькою.

Першим героєм ситуації оказався поліціянт Колодзей, бо почав розмову з Мулем: „Батьку, що, буде Україна, чи не, бо кажуть, що Польща впаде? га?"

„Ей, пане — каже Муль, — от добре, що мороз перестав, а то так було вже зимно, що годі було видержати".

„Но, — каже Колодзей, — а що маєш таку велику шапку? Не змерзнеш! Но, а Вислу видів ти вже і Днепро — га?"

„Вислу видів, — каже Муль, — бо був на війні, а Дніпро то но на мапі".

„Но, то будеш видів бо кажуть, що Польща впаде — то буде Україна. То правда, кажи, — га?"

„Ей пане, — каже Муль, — чи я то знаю, як то буде?

Пан економ в межичасі з питомим „кресовцям" звичаєм заховувався в визиваючий спосіб між женщинами, виговорюючи при тім „високопарні" епітети, аж женщини в обуренню відіпхнули нахала дальше в коритар та самі розступилися.

Тоді п. економ прийшов до своїх „колєґуф" і почав кричати: „Дай запаліць, комедіянт!" (правдоподібно оден з жандармів був комендантом постерунку).

Як вже всі закурили, почав економ балакати з Мулем: „Цо ти, сьвіньо, патшиш на мне — га?" і зняв з Муля шапку та вдарив нею його по голові.

„Пане, — каже Муль, — чи я вас зачіпаю — що ви від мене хочете?"

„Стуль писк ти, большевіку, ти до кого отвераш морди — га? Ти мисьліш, же то в Злочове, жесьце ржнелі Полякуф?"

Селянин дальше бориться та просить, щоб „пан" його не зачіпав, а економ у відповідь мабуть штовхнув його добре, бо селянин почав „ґвалтувати" і жінка його стала за нього вставлятися і просити — дайте йому, пане, спокій, що ви хочете від него?

Тоді вже, здається, „шляхотська кров" пана економа збурилась цілком, бо почав штовхати жінку Муля, аж обоє Мулі повтікали за двері до другої частини вагона.

Тоді почалась уже сипати лайка на адресу всеї української суспільности: „А то гайдамакі, та їх, псякреф, виржнонць вшисткіх, та то з німі нема цо делікатне. Я му хцялем стшеліць в писк, но, віце, не хцялем, бо поліція єдзе, оні сен скаржон, же їх до криміналу садзайон, же їх вешайон... А то бидле, псякреф, як он писк отвера! Я му муве стуль писк, з он гада. Та ти, сьвіньо гайдамацка!"

Очевидець.

Гість (у купелях): Але чи дійсно поможуть мені що ваші купелі на ревматизм?

Послугач заведення: Гадаю, що поможуть. Якось тут принесли хорого на марах, а як кілька днів пізніше предложено йому рахунок — він зараз утік із купелів власними ногами.

Посередник бюра для заключування подруж (до гостя, який бажав би оженитися): Добре, пане, я вам буду шукати такої жінки, але мусите заплатити мені 20 долярів завдатку.

Гість: Щож ви собі думаєте! Гадаєте, що я був би такий дурний женитися, колиб мав у кишені двацять долярів?!

З УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ В АМЕРИЦІ.

МЕНВИЛ, Р. АЙ.

Смерть члена У. Н. Союза.

Дня 27. лютого помер тут довголітний член У. Н. Союза, **Степан Лапчинський.**

Походив Покійний зі села Саджавки, скалатського повіту, в Галичині, де він родився 39 літ тому назад. До Злучених Держав приїхав він в 1907. році. Приступив до У. Н. Союза в 1917. році та був ревним і працьовитим членом нашої організації до самої смерти. Належав він усе до Товариства ім. Михайла Драгоманова, відділу 181. У. Н. Союза. Він скоро став секретарем сього товариства й сповняв свої обовязки незвичайно солідно й щиро. Він просто любив сю працю, а кромі сього посвячував немало часу й заходів організованню нових членів. Він ставав у ряди народних робітників при кождій нагоді, і працював для народа не словом, а ділом. Він свого часу зорганізував був комітет та збирав жертви на визвольну боротьбу.

Покійний оставив жену і двоє дітий.

Зараз на другий день після смерти гр. М. Шпак, предсідатель відділу, скликав збори відділу до Народного Дому. Його предсідатель поділився з членами сумною вісткою, а члени повставали з місць почтили память Покійного. По коротких нарадах члени пішли до дому жалоби, уставилися довкола домовини й відспівали стрілецьку пісню „Чуєш, брате мій", яку Покійний за свого життя дуже любив.

Дня 1. марта о годині 9. рано почалися похорони. Члени відділу вставилися в два довгі ряди. Прощальну промову виголосив місцевий священик о. Палій, розповідаючи про надії імiґранта повернути на рідну землю, які розбила невмолима смерть, лишаючи як одинокого опікуна, як матір і батька, організацію, до якої Покійний належав. Похоронний похід пішов до місцевої каплиці, а звідти на цвинтар.

Земля Йому Пером.

Член 181. відділу У. Н. Союза

Світова Чемпіонка **Кора Ливінгстон**, котра буде боротися в Елізабет, Н. Дж., в пятницю, 18. марта в гали Фалконс 153 — 3ти ул. В головний парі бореся Гаркавенко.

ГЕЙЗЛЕТОН, ПА.

Смерть українського громадянина.

Дня 26. лютого 1927 р. помер тут член відділу 85. У. Н. Союза, Андрій Процько. Помер по трох днях тяжких мук наслідком тяжкого потовчення обидвох ніг в майнах. При смерти мав 48 літ. Оставив жену й шестеро діточок. Покійний походив зі села Угерець, пов. Лісько, Галичина.

Приїхав до Америки 24 літ тому назад. Зразу працював як дякоучитель. Навчився він сього фаху в перемиському інституті, котрий покінчив був з добрим успіхом. Дяківку однак він скоро полишив та працював в майні.

Членом У. Н. Союза був Покійний повних 23 літ, бо приступив ще року 1903. Найдовше був він членом від. 86. У. Н. Союза, котрого то був не лиш першим діяльним членом, але всегда урядником. В часі смерти був рекордовим секретарем. Брав він всегда живу участь в народних справах і в своїм життю посвятив немало труду й праці для української народної справи, і через довший час був аж до послідного часу головою місцевого Українського Народного Комітету.

Похорони відбулися дня 1. марта. Взяли в ньому численну участь Українці з Гейзлетону й околиці, котрим покійний був добре знаний. Члени відділу 85. У. Н. С. й члени від. 68. У. Н. Союза, котрого він був теж членом, взяли участь гремiяльно. Прощальне слово виголосив о. В. Обушкевич в українській гр.-кат. церкви, а місцевий мужеський хор під проводом п. Вол. Романкова, місцевого дякоучителя співав жалібні похоронні пісні.

По скінченню відправи на український гр.-кат. цвинтари, на запрошенне покійного брата п. Мих. Процька удались його близші приятелі і родина до дому Покійного. Тут промовили до гостий гр. Матвіїв, дякоучитель з Мекаду, та гр. О. Шараварко, предсідатель від. 85. У. Н. Союза. Обидва вказували на потребу кращого вшанування памяти Покійного та завзвали присутних зложити яку жертву на народні цілі. Так як Покійний був членом У. Н. Союза з цілою родиною, так само був секретарем Діточого Департаменту від. 85. У. Н. Союза, присутні згодились зложити жертву на Сиротинець У. Н. Союза. Заряджено збірку, яка принесла готівкою $32.50. Гості, що не мали при собі готівки, зложили декларації, які вони, як чесні громадяне, певно виконають.

Люди, які були на сих похоронах, мали вражіння, що Покійний був взірцевим громадянином.

Покійний жив з народом, працював для народа, і нарід горнувся до него, за життя й по смерти. Любив і шанував свою організацію, бо памятав на свою родину. На похоронах Покійного впала неодна сльоза з очий людий, що не є членами У. Н. Союза. Плакали вони над своїм будучим життям, якого образ побачили на случай нещастя.

В. Н. П.
О. Ш.

ВІНОК НА МОГИЛУ БЛ. П. ІВАНА КОССАКА.

Далеко від нас, поза Збручем, ген у матері городів український помер сотник УСС Іван Коссак.

Воєнний товариш від 1914 р., то й думка летить над його могилу, а спомини спільних переживань встають перед очима.

Карпати, Сніги, сніги і ліс та ліс.

На верхах Бескиду наші становища: ледви пропорпані завії, ледви розкопана земля. Москалі підступають щораз ближче, а ми боронимо вступу на... Мардярщину. Іван Коссак, як звязковий старшина при 129 бригаді. Ще місяця нема, як він там, а які вже зміни в настроях до нас. Кап. ген. штабу Кватерник таки просто симпатизує з нами, з нами, братами і синами Талергофців. Каже нам носити смерекову галузку за шапкою, щоб нас міг розпізнати.

Ми радо носимо і це перша відзнака стрілецька.

А Іван Коссак щораз між нами, щораз потішає або остерігає: Буде офензива на Галичину, стерегтися на лівому крилі...

І була офензива на Галичину і був протинаступ на лівому крилі.

Нераз із одної миски їли, з одної чарки пили. Іли похвали і проклони, пили радощі і смутки.

1918 рік післав Його в Жовківщину. На чолі „збунтованих невдячників" боронив ворожій силі вступу до Львова. Поранений вдержав позицію і щойно тоді відійшов.

А потім прийшла трагедія: Армії і Нації. А ще потім охота до праці, праці для народу, за всяку ціну і серед усяких обставин.

Сотнику Іване! Не впав Ти серед гуку гармат на полі битви, але серед тріскоту варстатів теж на полі битви, хоч і не кровавої але скровавленої.

Летить моя думка на Твій далекий гріб... Прийми тих пару незугарних слів, як вінок на могилу. Далеко Ти від свойого племени і рідної Галичини. Та не лежиш там самотою.

В Золотоверхому спочиває не одно галицьке серце, що перестало битись від надмірної любови до України.

Там і Черник Хведір і Загаєвич Микола — лицарі славетні, друзі наші незабуті.

Зійдешся з ними — розважь їх та потіш. Нехай не журяться, що надармо життя жертвували.

Зепевни їх: Недобре є, але добре буде. Народ кріпшає з дня на день, а з тим і певність їхної будучини.

Галактіон Чіпка.

Ганс Бетґе.

ТРИ СНИ.

Мені все час від часу снився однаковий сон: я літав. Не воздухоплавом або літаком, такі мені ніколи не снилося. Я літав завдяки якійсь моторовій силі, яку я виразно відчував у моїх ногах. Я літав усе всього кільха стіп понад землею, чудово уносився воздухами. Було то зовсім зрозуміле, приємне літання, свобідне, легке, веселе, незалежне, раз помалійше, раз скорше, зовсім по моїй волі, филястими лініями, з чудовими виглядами на усміхнені краєвиди а часом на море. Часом чув я, що сила в ногах ослабала, тоді я опускався на хвилину на землю, вдаряв пальцями об землю і покріплений наново знімався филястими лініями у воздух. У ньому я почувався наче в дома.

Вже віддавна привик я так любо до того сну. Часом, як пробудився, чув я ще тую моторову силу в ногах так виразно, що хоч вже не спав, а говорив до себе: Тепер уже вмієш це, тепер уже ніколи не забудеш того, лише мерщій вправляйся... аж вкінці я цілком пробудився й з жахом пізнавав, що все те, то була лише мрія і помана.

Той чудовий сон згас на віки у моїх ночах, як я вперше дійсно піднісся у воздухи: Вже ніколи не снився мені той сон. Я зоровлю колишній сон!

• •

У сні бачу алею цвітучих берестів. Казочно тягнеться вона в далечінь, в сріблистому подиху літньої ночі. Місяць стоїть на небі, попри нього пересувається ніжна хмариночка. Поля попри алею облило чарівне світло. Стою посеред алеї, — нараз я зрозумів, що все те то декорація якогось великого театру. Передімною стоїть дівчина в рожевій шовковій суконці. Я маю сказати їй горячі слова любови. Вона чарівно-гарна, але я не можу сказати їй тих слів любови, бо знаю, що на салі — яку десь у далекій темряві більше прочуваю як пізнаю — сотні людей прислухались би до моїх слів. Чи можна говорити палкі слова любови перед сотнями людей? Відчуваю страшний неспокій, мені робиться горячо. Клякаю, беру руку гарної дівчини, похиляюся ніжно до неї і щось шепочу. Нараз чую слова споміж публики: „Голосніше! Годі щонебудь зрозуміти!" Бентежуся зовсім, пускаю руку дівчини, поглядаю докірливо в гарне, бліде личко, а потім утікаю долі алеєю, як можу скоро, начеб за мною гнався хтось. Чую сміхи споміж публики, загальну метушню, потім дикий регіт, — і буджуся.

• •

Жінці одного шахтяря снився одної ночі страшний сон. Снилося їй, що стіни хідника в копальні завалилися і засипали всіх шахтярів. Вона бачила в сні, як на денне світло виносили страшно обезображених трупів: Також її любий чоловік був між ними.

Як над раном пробудилася, зараз розповіла свій сон чоловікови. Благала його, щоби того дня не зіздив під землю, бо вона знає, що його жде нещастя. Спочатку чоловік сміявся і старався розігнати жінчині прочуття. Коли жінка не переставала благати його, чоловік згодився не піти того дня до роботи і попросив жінку, щоби зголосила в офісі, що він хорий.

Він втішався денним світлом, якого майже ніколи не бачив, виглядав із своєї самітної кімнатки туживо на двір, а як смеркнулося, сів на лавці під печею і пускав сині клуби диму, що їх втягав із люльки. Тут увійшла в хату жінка й сказала схвильовано:

— Нещастя, яке я бачила у сні, здійснилося.

— Ні, — сказав чоловік — ти жартуєш!

— Бігме, не жартую. Засипався один хідник у копальні. На щастя нікого не ранило тяжко. Твоїх товаришів видобули вже на денне світло, вони здорові, лише кількох є легко ранених. Як то добре, що ти лишився вдома, послухав моєї пересторги. Хто зна, чи для тебе доля була би також такою доброю, як для інших.

Важно й вдоволено витягнувся чоловік до печі.

Аж тут залізко, яке жінка була поклала на ґзимсі печі, впало гострим кантом на найвразливіше місце черепа. Чоловік скрикнув легко, впав на землю і згинув на місці.

Переклав **М. Ц.**

М. Х.

Наймит.

Скільки йому літ, годі знати. Знаю лише, що в старої, самітної господині служив він двацять літ, наче вірний пес.

Не виглядав на старого. Раз на місяць він стригся і голився. Господиня ще передтим випрала йому сорочку і він сидів із люлькою в зубах, у чистій сорочці на приспі перед хатою. Але й сорочка вже була вилиняла, а вода і луг стягнули її немилосердно.

Цілісенький божий день працював тяженько, але не нарікав. Говорив мало. Тай те, що мимрив крізь зуби, вдоволено усміхаючись, тяжко було зрозуміти. Мабуть щодня говорив тисаме. Говорив, що на дворі зимно, або що горячо, що буде дощ або погода.

Коли я часами побачив його, як ішов полями і невтомно, наче конина, двигав тягар, я пригадав, щоби сказати йому якесь добре слово. Він лише усміхається, покаже чорні пеньки зубів і відповість щось таке, чого я не розумів, але стільки я вже зрозумів, що не було в нього ні гніву ні невдоволення.

Рідко коли бачив я, щоби він стояв із іншими людьми, а жінки були для нього чимсь зовсім чужим. Він не жартував із ними, не ходив на вечерниці. І як переходив попри жінки, то не заговорив до них. Усе був сам один.

Лише маленького внука ґаздині, який часом приходив до бабусі, брав на руки й бавив його. Часом теж приголублював дитину наче рідна ненька. Тоді очи його світились яскравіше, він наче мякшав.

У неділю чи свято, літом ходив у поле, аж ген недалеко залізничої стації. Лягав у траві, глядів у синяву неба і вигрівався до сонця.

Коли лише жінки в селі побачили, що наймит у неділю вибирається зі села, підсміхалися:

— Миханьо йде на вандер.

Миханьо не відповідав, лише усміхався приязно.

У безробітні дні йому кучилося. Праця була його розрадою. А дні без праці здавались йому найдовші. Зрештою всі дні його були однакові.

Господиня виглядала наймита, а як побачила його, усміхалася. А він ішов у свою комірчину, наче пес у буду.

Лише один-одинокий день був інакший, як усі інші. Бо сталося щось незвичайне, щось, чого ще ніколи не було! Вже може була пята година вранці, а Миханя ще не було видно, не приходив обідати. Господиня ждала яких десять хвиль. Уже це спізнення було таке незвичайне, тому господиня сама пішла поглянути за наймитом. Заглянула до його комірки. Миханьо лежав, наче спав іще. День тому він обголився був і надягнув чисту сорочку. Руки зложив на грудях. Господиня кликнула на наймита, але він не відповідав. Вона шарпнула його. Не обзивався — був зимний, задеревілий. Видно вмер іще в ночі. Ніхто не знав як. Але лице його і тепер наче усміхалося вдоволено.

Три дні пізніше понесли Миханя до гробу. За домовиною ступало лише кілька людей. Господиня плакала й похитувала головою. Бо що наймит так несподівано відійде від неї серед найгорячішого жнива, того не сподівалася. Священик говорив про милосердя Бога, який своєму улюбленому зіслав лагідну, безболісну смерть, покликав його до вічности.

Господиня не поставила хреста на наймитовій могилці. В горах люде вбогі. Але власними руками засадила йому трохи зілля зі свого городця. Тепер зілля цвите на цьому місці, де він спочиває. Ніщо не вказує його імени й небаром усі забудуть його. А таки і його память повинні заховати.

Бо тоді, як довкола лютувала революції, коли війни стрясали світом, де народ по містах і по селах домагався кращого життя, ця людина жила в світі щасливо й невимагаючо, приймала життя таким, яким воно йому судилося, так як ростина і всяке сотворіння, яке також є вдоволене, доки має світло й поживу, а в тіни втішається нічним відпочинком.

СТАТИСТИКА ШТУЧНИХ ЗУБІВ.

Англійські дентисти обчислюють скількість штучних зубів в Англії річно на 200 мільйонів. На 30-му році життя одна особа на три має штучні зуби, на 50-ому році життя відношення це зросте як 1:2.

ДЕЩО ПРО КОСТИ В ЛЮДСЬКОМУ ТІЛІ.

Кости підпора цілого нашого тіла, бо це єдині тверді його частини складові, на яких спіраються або причіпляються всі инші наші мягкі члени й знаряддя. Від костей залежить також головно й постать нашого тіла, а коли вони гарно розвинені, його сила й справність. У нас багато костей, а всі разом творять кістяк. Кістяк складається із ріжних костей: довгих і коротких, тонких і грубих, плоских і круглявих. Всі вони зверху більш або менше гладкі, а в середині дірчаті; довгі кости цівкуваті й виповнені в середині лоєватим стрижнем. Розглянемо найважніщі кости нашого тіла.

Зпереду голови бачимо кість чолову, що творить чоло, за нею дві кости тіменні, а за ними грубу пукласту кість потиличну. Вона заходить аж під спід черепа і там має великий потиличний отвір, через який мозок лучиться із хребетним стрижнем. З обох боків цього потиличного отвору бачимо два горбочки, на яких осаджена голова на хребетині. Понизше тіменних костей маємо з кожного боку кість вискову, а дальше коло потиличної кости кість скелясту. В тій останній бачимо отвір слуховий, що веде до внутрішнього вуха, яке є власне у нутрі тої кости. Всі ті кости разом творять кругляву лобину. Під ними є лицеві кости, а саме: дві кісточки носові, верхня щока, зложена також із двох костей, правої і лівої, а далі на боках кости лицеві або ярмові, що на лиці виступають в постаті згаданих ягідок. Обі кости верхньої щоки враз із посовими кістками уложені наче дах і через те повстає простора носова яма. Вона переділена лемішем, а спід її творять дві кости піднебінні. Всі ті кости міцно держаться разом і творять одну нерозривну цілість. Од них цілком відділена кість нижньої щоки, що має вигляд підкови, якої кінці сильно загнені до гори. На обох щоках бачимо зуби.

Зуб складається із двох частин: одна частина сидить у щоці і називається коренем, друга вистає на верху і ця називається короною. Корона покрита зверху дуже твердою покривою, так званою склицею. У самім нутрі зуб виповнений пухким стриженем, у якім находяться жилочки й нерв. Перші зуби виростають у дитини в другій половині першого року життя. Тих перших зубів тільки 20 і їх називають молошними зубами. Молошні зуби випадають опісля між 7-мим та 12-тим роком життя, а на їх місце виростають вже постійні зуби, більші і сильніщі.

Голова насаджена на хребетині. Вона складається із ряду кісток, які називаємо хребами. Кожен хреб складається знову з стовпчикуватої основи й дуги, так, що хреб виглядає наче звичайна залізна груба колодочка, якою замикаємо двері. Стоячи рядом, одна на одній, основи хребів творять сильний стовп, а дуги довгу цівку, якою проходить хребетний стриження. Всіж хребів у хребетині буває звичайно 33, а саме: 7 шийних, 12 грудних, 5 поясних, 5 крижних і 3 або 4 хвістних. Шийні хреби ніжні й слабо розвинені. Перший хреб має вигляд обручки, на ньому власне спирається голова. Цей хреб насаджений на грубім вирістку основи другого хреба, так як широка обручка на пальці. Грудні хреби замітні тим, що мають довгі, рухомі ребра. Ребра, це тонкі та довгі кісточки, згнені немов буква С та уложені майже прямовисно до хребетини; одним кінцем вони прилягають до хребетини, другим кінцем зближуються до себе, а власне до довгої плоскої кости, так званої грудниці. Маємо 12 пар ребер, вони ріжної довжини: крайні найменчі, дальші до середини чим раз довші, середні найдовші. З грудницею злучені ребра при помочи хрясток, перший хреб має хрясточку дуже маленьку, дальші хреби мають чим раз то довші хрястки, два останні ребра цілком вільні. В той спосіб ребра творять грудну кліть, що має вигляд барилки. Поясні хреби грубі й великі. Крижні хреби зростаються й творять одну кість крижну, що має вигляд короткої і грубої, а до кінця чим раз тончої лопаточки. Хвістні хреби малі і знидлі. Окрім хребів крижних і хвістних всі инші злучені при помочи грубих хрясткових пластинок, а через те хребетина дуже гнучка й може вигинатися на всі боки.

На плечах угорі прилягають до грудної кліті лопатки. Це широкі трикутні плоскі кістки, з переду дуже грубі. Ті передні кінці лопаток злучені з грудницею тонкими скрученими кісточками, званими дужками, або ключицями. Маємо дві лопатки й дві дужки: праві й ліві. Лопатки із дужками становлять підпори для рук. Внизу з крижними хребами злучені великі й грубі бедрові кости. Кожна бедрова кість зросла із трьох костей: верхньої, широкої і грубої клубової кости, з передньої лонової й нижньої сідної кости. Клубові кости зростаються з заду з крижами, а з переду між собою. В той спосіб повстає сильна підстава для цілого тулуба й ніг.

Раменна кість довга і тонка, на обох кінцях товща. Зrрубіння на верхнім кінці виглядає мов півкуляста головочка, що входить в заглиблення, утворене на переднім згрубілім кінці лопатки. Згрубіння на долішнім кінці має вид валочка і входить в рівчасте заглиблення, утворене на кінцях костей передраменних. Передрамя складається із двох костей: ліктівки й лучиці. Обидві уложені рівнобіжно. Пястук має багато дрібних кісточок. Підставу його творить так званий запясток, зложений із 8-ох круглявих кісточок, уложених у два ряди, по чотирі; потім ідуть чотирі рядки тонких довгих кісточок чим раз менших, що становлять вже пальці. Але перший ряд тих кісточок злучений із запястком і творить долоню, через те видна частина пальців має тільки три чиколонки. Палюх, як відомо, має один чиколонок менше.

Кости ніг дуже подібні до костей рук. Стегно довге й грубе та дуже сильне, на кінцях значно грубше, так як рамя. Тільки верхнє згрубіння майже кулясте та відділене замітною шийкою. Ця куляста головка входить у глибоке заглиблення по середині бедрової кости.

Підстегня складається, так як передрамя, із двох костей: спереду велика й груба голінка, а із зовнішнього боку тоненька листівка. Підставу стопи творять так само 8 костей, уложених у два ряди, тільки вони дуже великі й грубі. Дві перші із них зрослі творять пяту, задню підпору цілої стопи. Кости пальців у ніг значно коротші як у рук.

Як бачимо, людина має багато костей, але вони всі держаться разом і творять одну цілість, так званий кістяк. Найчастіще держаться одна з другою кости при помочи суглобів. Суглоб утворений таким способом, що сусідні кости злучені між собою тонкою та сильною болонкою, яка мов короткий рукавець обіймає обидва кінці сусідніх костей і держить їх силою разом. Простір між кістками в суглобі виповнений густою дриглистою суглобною мастю. Кости злучені в той спосіб суглобами, можуть вільно порушатися, як це бачимо на костях рук і ніг. Деякі кости злучуються також хрясткою, як хреби хребетини, або ребра й грудниця. Так злучені кости можуть також гарно порушатися. Кости лобини злучені знов між собою при помочи швів. Шви утворені в той спосіб, що береги двох сусідніх костей, нерівні і задеристі. заходять глибоко одні в другі так, що хоч в тих місцях кости не зростаються, то всеж таки вони дуже сильно держаться разом. Часом буває також, що кости зростаються цілком між собою так, що творять одну нерозривну цілість, як от: крижі й кости бедрові.

Кости треба берегти від зламання та сильних ударень. Зломані кости в молодім віці зростаються, тільки треба зараз же зложити поламані шматочки в належнім порядку, щоб вони не зрослися криво; для того в разі зламання кости треба зараз покликати лікаря, щоб усе налагодив як слід. Також треба берегтися заразливих хвороб, бо деякі заразки, як от приміром заразки сухот, нищать також кости, та через те викликають тяжкі хвороби. Та перш за все треба дбати вже від ранньої молодости, щоб кости виростали сильні й здорові. Для цього треба насамперед відповідно відживлятися, бо не від усякої поживи кости розростаються й міцніють. Найліпше до цього молоко та стручкові ростини, як горох, біб, фасоля і сочевиця. Тому, коли людина іще росте, то треба найбільше тим відживлятися. Для гарного росту потрібують кости ще доброго, свіжого повітря: діти, що живуть у темних, душних і вогких хатах, дістають кісточки такі мягкі, що мов віск згинаються і викривлюються: це рахіт або анґлійська хворобба. Отож, перебуваймо по змозі як найбільше на вільному повітрю і на сонцю та провітрюймо часто нашу хату.

(Дальше буде).

ПРОВОКАЦІЯ ЧИ БОЖЕВІЛЛЯ.

Збещещення Йордану в Городку Ягайлонськім.

Пишуть до львівського „Діла":

Ріжні польські власти в Городку Ягайлонськім домагалися всякими доріжками від тамошнього нашого парохіяльного уряду, щоби їх запросити до участи у водосвятті в часі Йордану. Місцевий парох о. декан Роздольський, згідно з бажанням українського населення Городка, ніяких запросин не вислав. Наслідки того появилися в часі Свята. Отож дня 19. січня 1927. р. в хвилі, коли вірні разом з процесіями станули на городецькім ставі перед вівтарем і духовенство приступило до свячення води в ставі, місцевий поляк, залізничий функціонар Томаш Шидловський, почав перебиватися через процесії, силою впхнувся на кілька кроків перед вівтар і розіпнявши сподні, почав віддавати моч до води, котру духовники саме благословили. Це викликало велике обурення, кількох людей вхопило злочинця і повело на постерунок поліції. Одначе Шидловський вирвався і втік.

По святі удався на постерунок місцевий адвокат д-р Ст. Біляк в товаристві наочних свідків нечуваної події і зажадав приарештування злочинця. Та тут при списуванні протоколу впала з уст заступника команданта поліції порада чи увага, яка дає богато до думання, а саме, що ця подія є наслідком того, що на Свято не проситься властей і поліції, яка певно булаб до того не допустила.

Думав би хто, що Шидловського арештовано. Деж там? Буяє свобідно по Городку по нинішний день, а дня 27. січня навіть прилюдно вихвалювався, що він повинен був не то віддати моч, а навіть „на . . ." З тих зіставлень виходить недвозначно, що Шидловський був лише був оруддям в руках тих, лише орудям в руках тих, котрим залежало, щоби в часі Йордану спровокувати поважні ексцеси, бо й так Шидловський має щастя, що втік і в той спосіб урятував життя.

Ще один цікавий факт. У Городку щороку давав місцевий маґістрат сосонки для прикраси вівтаря в часі Йорданського Богослуження. Цього року місцевий „komisarz" катеґорично відмовився дати з громадського ліса сосонки так, що вже по тім факті дехто міг допускати, що Йорданське Свято спокійно не обійдеться.

Городецьке громадянство із зіставлення тих фактів є глибоко переконане, що тут має місце провокація заінтересованої сторони і тому жде поки що терпеливо, як до цього факту грубої образи релігії і національних почувань поставляться „санаційні" власти. Всеж таки бажане, щоби цю справу порушили наші посли на ширшій арені.